

Yttrande

Ärende: Yttrande - *En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor*
Externt diariernr: Fö2025/00256
Inkom till räddningstjänsten: 2025-02-14

Bakgrund

Bohus Räddningstjänstförbund har på uppdrag av Ale kommun upprättat detta yttrande på inkommen remiss – *En ändamålsenlig hantering av tillstånd och tillsyn av explosiva varor* från Forsvarsdepartementet. Bohus Räddningstjänstförbund upprättar även detta yttrande som kommunal räddningstjänst inom Kungälv och Ale kommun.

Konflikter i kriminella miljöer har medfört en eskalerad våldsutveckling med ett antal sprängningar i samhället. Ett antal författningsändringar i bland annat lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) föreslås träda i kraft för att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig tillsynsverksamhet samt tillståndshantering. Ändringarna föreslås även stärka det brottsförebyggande perspektivet genom att försvåra illegal hantering av explosiva varor.

Utifrån tillhandahållit underlag och därigenom av vad som redogörs för i promemorian, sett till de överväganden och avvägningar som görs däri, är räddningstjänsten i stort positiv till framtaget förslag. Räddningstjänsten har dock några synpunkter, vilka redovisas nedan.

Övergripande kommentarer

Enligt promemorians förslag ges Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) en utökad föreskriftsrätt på flera områden, vilket räddningstjänsten anser utgör en viktig och nödvändig del i det fortsatta arbetet. Därutöver föreslås MSB även att ansvara för att samordna kommunerna och utgöra en stöttande part i kommunernas arbete inom tillståndsverksamheten vilket räddningstjänsten anser är en viktig och betydande förändring inom LBE. För att möjliggöra för räddningstjänsten att arbeta utifrån föreskriftsändringarna kommer det att krävas att MSB kan prioritera och säkerställa detta arbete genom vägledande dokument och kompetenshöjande insatser. Detta såväl innan ändringarna i lagstiftningen träder i kraft men också genom fortsatta, kontinuerliga, kompetenshöjande insatser för kommunerna till följd av att tillståndsprövningen kommer att bli än mer komplex samt att myndighetsutövningen genom tillsyn skärps och blir mer omfattande. Då ändringarna föreslås träda i kraft redan under år 2025 ser räddningstjänsten en utmaning i att säkerställa att de personella resurserna samt kompetenshöjande insatserna genomförs innan de nya föreskrifternas ikraftträdande. För att möjliggöra det nya arbetssättet krävs tillräckliga personella resurser och administrativa åtgärder samt anpassning av befintliga tekniska system som används i ärendehanteringens såväl vid tillsyn som tillståndsärenden. Utifrån vad som angivits i tillhörande konsekvensbeskrivning råder det därutöver en osäkerhet kring i vilken omfattning kommunerna kommer att påverkas av ändringsförslagen i LBE där MSB ges ansvar för tillsyn över den kommunala tillsynen och tillståndsverksamheten. Enligt utredningen kommer detta att kunna tydliggöras först i samband med att MSB har arbetat fram de nya föreskrifterna i anslutning till lagändringen. Detta bedöms innebära en stor osäkerhet för den kommunala tillsynen och tillståndsverksamheten i fråga om att kunna bedöma vilka personella resurser som det ökade antalet tillsyner kommer att kräva men också vad gäller personal med relevant kompetens.

Redan idag finns det stora utmaningar med att rekrytera personal med relevant kompetens varpå

Yttrande

räddningstjänsten anser att det är än viktigare med en prioriterad kompetenshöjande insats från MSB till befintlig personal inom kommunens tillsyns- och tillståndsverksamhet.

Räddningstjänstens bedömning är att de förändringar som föreslås kommer att bidra till en mer enhetlig och ändamålsenlig hantering vid tillsyn och hantering av tillstånd enligt LBE utifrån MSB:s samordnande och stödjande roll.

Utifrån den utveckling som samhället står inför och det stora antalet sprängningar som inträffar, är en stor del av ändringsförslaget kopplat till att minska risken för att kriminella ska komma över explosiva varor. Flera av de ändringsförslagen som anges i promemorian omfattar såväl explosiva som brandfarliga varor. Räddningstjänsten anser att de delar som även omfattar brandfarliga varor bör tydliggöras och exemplifieras då även brandfarliga varor kommer att omfattas av flera av de lagändringar som justeringen av lagförslaget innebär, dock omnämns detta i mycket begränsad omfattning i underlaget.

Kommentarer avseende specifika avsnitt

Avsnitt 3.5 underrubriken - Ett förtydligande görs om förhållandet mellan tillståndsmyndighet och tillsynsmyndighet

I promemorian är det angivet att en ny bestämmelse föreslås införas i 22 a § FBE som innebär att den kommunala tillsynsmyndigheten ska skicka en kopia av sin tillsynsrapport till tillståndsmyndigheten om denna tillhör en annan. Utifrån angiven motivering i promemorian anser räddningstjänsten att det är ett bra förslag. För att skapa en enhetlighet över vilken typ av dokument som begreppet tillsynsrapport innefattar anser räddningstjänsten att detta ska tydliggöras. Idag används olika nomenklatur av de kommunala tillstånds- och tillsynsmyndigheterna inom ärendehantering, i de olika skedena av processerna.

Avsnitt 3.6 – Hantering av överblivet material efter ett återkallat tillstånd

I förslaget anges att hanteringen av överblivna brandfarliga och explosiva varor ska förtydligas. I promemorian anges att Polismyndigheten och Försvarmakten ska få ett tydligare uppdrag för denna hantering. Dock anser räddningstjänsten att det bör förtydligas genom vägledning om tillstånds- och tillsynsmyndigheten förväntas ha en roll i detta arbete och hur.

Yttrande

Avsnitt 3.7.2 – Underrättelser om tillstånd till sprängning enligt ordningslagen

Avsnitt 4.3.1 – Anmälningsskyldighet vid användning och tillfällig förvaring av explosiva varor

Räddningstjänsten anser att utifrån vad som beskrivits i avsnitt 3.7.2 samt 4.3.1 att det kommer bli dubbla anmälningar till tillsynsmyndigheten vid användning av explosiva varor som även omfattas av krav på tillstånd till sprängning enligt ordningslagen vilket även angivits i promemorian. Enligt promemorians förslag ska det föreligga krav på Polismyndigheten att underrätta tillsynsmyndigheten enligt LBE om beslut om tillstånd till sprängning enligt 3 kapitlet 6 § ordningslagen. I avsnitt 4.3.1 föreslås det därutöver införande av en ny paragraf i LBE där verksamheten omfattas av en anmälningsskyldighet att anmäla till tillsynsmyndigheten inom den kommun där användning eller den tillfälliga förvaringen av explosiva varor kommer att ske. Föreslagna krav på underrättelse från Polismyndigheten och krav på anmälan från verksamheten vid användning av explosiva varor enligt LBE men som också omfattas av tillstånd enligt ordningslagen kommer att innebära dubbla anmälningar om samma sak. Detta kommer att medföra en ökad administration för både tillsynsmyndigheterna och verksamheter. För att undvika dubbla anmälningar om samma sak anser räddningstjänsten att det vore mer lämpligt att ställa krav på verksamheten att anmäla användning av explosiva varor till tillsynsmyndigheten där verksamheten inte omfattas av krav på tillstånd till sprängning enligt ordningslagen. Räddningstjänsten anser det positivt att tillsynsmyndigheten blir underrättad om användningen av explosiva varor för att kunna vidta nödvändiga åtgärder dock är det önskvärt att man anger dessa krav utan att det genererar dubbla anmälningar.

Avsnitt 4.4 – Anmälningsskyldighet för tillsynsmyndigheter vid brottsmisstanke

I promemorian föreslås att tillsynsmyndigheten som får kännedom om att brott mot LBE har begåtts ska ha en skyldighet att skyndsamt anmäla detta till Polismyndigheten. Räddningstjänsten ställer sig bakom införandet av ett nytt stycke i 25 § LBE, räddningstjänsten anser dock att detta behöver konkretiseras. I samband med tillsyn har räddningstjänsten ett framtaget arbetssätt i ärendet där brister i förvaring och hantering av de brandfarliga och explosiva varorna påtalas för tillståndshavaren utifrån LBE och de föreskrifter som förvaringen och hanteringen omfattas av. De nu gällande lagstiftningarna som är kopplade till LBE är tydliga och specifika med vilka krav på förvaring och hantering som ställs. Detta leder till att räddningstjänsten ser en utmaning i att bedöma vad som ska anmälas eller inte utifrån angivna förutsättningar. Promemorian påtalar dock att tillsynsmyndigheten inte själv ska göra någon bedömning av om en överträdelse kan leda till en fällande dom etc. Räddningstjänsten vill därför påtala risken över att det kan komma att bli en mer omfattande hantering av anmälningarna än vad som framgår i promemorian. Räddningstjänsten anser att det nya stycket i 25 § LBE som föreslås måste harmonisera med arbetssättet för tillsynen, därutöver ställer sig räddningstjänsten frågande till om tillsynsprocessen med åtgärdande av brister ska fortgå samtidigt som en eventuell brottsutredning pågår. Räddningstjänsten bedömer att detta kan komma att kräva en utökning av personella resurser inom organisationen för den ökade administrationen och handläggningen.

Yttrande

Slutsats

Räddningstjänsten tillstyrker i stort de angivna ändringsförslag och kompletterande förslag i promemorian.

Ändringsförslagen och kompletterande lagförslag kommer dock innebära krav på kompetenshöjande insatser gentemot kommunernas tillsyns- och tillståndsmyndighet samt framtagande av vägledningsdokument. Utöver detta kommer även anpassning av de tekniska system som idag används för administrationen att krävas. Ikraftträdandet av ändringsförslagen och kompletterande förslag kommer att kräva ytterligare personella resurser för att möta dessa.

Christian Weberberger

Räddningschef/tf förbundschef Bohus Räddningstjänstförbund

Ida Haglund Friberg

Enhetschef förebyggande Bohus Räddningstjänstförbund